

HARAG Anita

**25 méter hosszú,
11 méter széles,
2 méter mély**

A szomszéd csúcsoscsöcsű kurvának szólította anyámat. Részeg volt, anyám pedig nem reagált semmit. Apámnak említi mosogatás közben, az a hülye megint berúgott tegnap este. Minden csupa hab, a könyöke is vizes. Ideges. Az a fickó nem normális, teszi hozzá. Kicsusszannak kezéből a tányérok, vissza a mosogatóba. Gluggyognak, eltűnnek a habban. Miért, mit csinált, kérdezi apám. Nem csinált semmit. Csak mondott. Apám átmegy, bekopog és eltűnik az ajtó mögött. Megkérdezem anyámat, most megveri-e a szomszédot a csúcsoscsöcsű kurva miatt, de ő azt mondja, nem, és ne használjam a ká betűs szót. Meg a csúcsoscsöcsűt se. Melyik ká betűs szót, kérdezi a bátyám, aki akkor lép be a konyhába. Hát a kurvát, válaszolom. Nem tudom, apám megverte-e a szomszédot, ilyeneket a szüleim nem osztottak meg velem, még a bátyámmal sem, pedig ő egy évvel idősebb. Ez nagy idő.

Apám azt mondja nekem, ő nem agresszív, hiába mondja a szomszéd. Nem ő agresszív, hanem anyám túlságosan szép. Megfordulnak utána a férfiak az utcán, kísérgetnie kéne mindenhova, de azt mégsem lehet. A hosszú haja, az maga a gyönyörűség, ezt mondogatja, ha lehetne, betakarózna vele. Nem adja senkinek, le ne vágassa, ezért könyörög, ha részeg. Anyám ilyenkor megfenyegeti, levágatja a picsába. Sosem tenné meg, mert szereti, hogy apám betakarózna vele, mert az maga a gyönyörűség. Szeret gyönyörű lenni, nem tudja, milyen az, ha valaki nem az. Tudja, hogy figyelik, akárhol van, keresik a tekintetét, bele akarnak nézni a sötétbarna szemébe. Nem néz senkire, de tudja. Helyette én nézek, engem nem figyel senki. Nem szeretek csúnya lenni, tudom, milyen az, ha valaki gyönyörű. Anyám azt mondja, szép vagyok, de anyám hazudik. Nem tudja, milyen csúnyának lenni, miközben azt hazudják, szép.

Néha éjszaka átmegek a hálószobájukba. A bátyám sosem megy, ő már nagy, nem fél a sötétől. Anyám haja elterül a párnán, átnyúlik apáméra, csiklandozza az orrát. Ő éjszaka belepszagol, miközben álmában fordul egyet. Néha a fenekéből húz ki egy hosszú, szőke hajszálat, ezzel sokat viccelődik, hogy mindenhol a haja van, még ott is. Éjszaka nyeli le őket, miközben alszanak. Mindenki alszik, ott állok az ágyuk lábánál, várom, ébredjenek fel arra, nézem őket. Apám horkol, éppen most nyelhet le egyet anyám hajszálaiból. Nem ébrednek fel, nem érzik meg, hogy ott vagyok. Lefekszem anyám oldalán az ágy mellé a padlószőnyegre, és kettejük között az ágyban ébredek fel.

Apámat nem szeretem, ha részeg. Megmondom neki, most éppen nem szeretem, ne is szóljon hozzám, bűdös a szája. Sokszor nem szeretem, anyám sem szereti ilyenkor, az rosszabb, nekem muszáj őt szeretni, mert az apám, ezért hamar elmúlik a nem-szeretés. Sejttem, hogy neki, hiába a felesége, semmit nem muszáj. Amikor hazajön, és négykézláb mászik fel az emeletre, ő nem mond semmit, de másnap, miután apám felkel, úgy veszekednek, hogy nem veszekednek. Nekünk játszanak, de én látom, anyám nem a nyugodt feleség. Dühös, a szemöldöke árulja el, a két szemöldöke közötti mély ránc, ami még mélyebb, ha apám iszik. Ő sem a nemtörődöm férj, hanem a bűnbánó, aki utoljára

csinált ilyen. Ez is csak játék, apám eljátsza, ő soha, soha többé, ha megfenyegetik, akkor se, ha pisztolyt tartanak a fejéhez se, ha a haverok mondják se, anyám pedig eljátsza, elhiszi, apám mostantól sose.

Apám verseket idéz az asztalnál. Még az elemiben tanulta, nagyon büszke rá, hogy a mai napig emlékszik rájuk, szóról szóra. Amikor befejezzük az evést, azt mondja, csendesesen kérődzik, igen jámbor fajta, pedig éhes borja, nagyokat dőf rajta. Ülünk négyen az asztalnál, mindenkinek megvan a helye. Én apám mellett, a bátyám anyám mellett. Apám főz, amikor anyám dolgozik. Apánk az anyánk, viccelődik a tanárnő, ő jön értünk az iskolába, visz el minket úszásra, jön be a szülőire. Anyám korán, hatkor megy el, Budán dolgozik, majdnem két óra, amíg a reggeli forgalomban beér a munkahelyére. Este hétre ér haza, a huszonnégy órából tíz órát apánkkal vagyunk, vele csak kettőt. Apánknak azért van annyi ideje, hogy velünk legyen, mert nem dolgozik. Munkanélküli. A munkanélkülieknek van elég idejük a gyerekeikkel lenni. Együtt főzünk, mire anyám hazajön, már kész a vacsora. Mindig brassóit csinálunk, az a kedvence. Anyám ilyenkor megjegyzi, már hányingere van a brassóitól, igazán megtanulhatna valami újat, de azért megeszi, és azt mondja utána, finom volt. Azért mondja, mert apám brassóija tényleg finom. Apám szerint azért, mert érezni benne a kezem munkáját.

Elvisz úszni. Minden hétfőn és csütörtökön úszom a hosszokat, először csak hátton, aztán már mellen is. A bátyám versenyezni akar, mindig legyőz majdnem egy teshosszal, az ő teshosszával, nem az enyémmel. Néha apám teshosszával is. Miközben úszom, apám mellettem jön, hátnál nem, csak mellnél látom a lábfejét és a vádliját. Versenyeken akkor kezdi el kiabálni a nevem, amikor már csak két karnyújtásnyira vagyok a végétől. Csalunk, hogy tudjam, hol a medence vége. Hátúszásnál az uszoda plafonját nézem, próbálok repedést találni, foltot, bármilyen jelet, amihez képest meg tudnám saccolni, milyen messze lehet a széle. Fordulni nem tudok, tele megy az orrom vízzel. A bátyám sem tud, ez megnyugtat. Egy évvel idősebb, fél fejjel magasabb. Lemerülünk, kinyújtom a karomat, az ujjam nem látszik ki. Az ő fél tenyere már kilátszik. Mindig úszunk, télen is, olyankor már sötét van, amikor hazaindulunk. Néha apám is bejön, de általában csak kint hesszöl a medence szélén. Egyedül megyek be a női öltözőbe, átöltözöm, az úszósapkát még nem veszem fel. Lemegek a medencéhez, ők már ott vannak, a bátyám a medencében. Lefröcsköl, hideg a víz. Mindig hideg. Apám felkötöti a hajamat, a fejemre teszi a sapkát. Egyetlen tincs sem csúszik ki alóla, úszás közben nem csusszan le a fejemről. Két óráig bent vagyunk, apám szerint ki kell használni a két órát, ennyi időre szól a jegy. Nagyon örül, amikor két és fél, három órát is maradhatunk, és nem szól ránk senki, mert mi sosem akarunk kijönni a medencéből, csak még tíz percet, könyörgünk. Amikor kimászunk, apánk bebugyolál minket egy-egy nagy törülközőbe. Ők felmennek a fiúöltözőbe, én fel a lányöltözőbe. Sokáig tart, amíg megszáritom a hajamat. Nem fésülöm ki rendesen, a gubancos haj lassabban szárad. Már lent vannak a büfében és

esznek, mire leérek. Hogy tudsz ilyen sokáig tollászkodni, idézi apámat a bátyám, már megevett egy fél sonkás melegszendvicset. Apám pénzt ad, beállok a sorba, kikérem Teri nénitől a sonkás melegszendvicsemet. Miközben eszem, megtapogatja a hajamat, mennyire maradt vizes. Vizes hajjal nem megyünk sehova, kivéve, ha nyár van. Ezt nem sikerült kifésülni, mondja. Amíg eszem, az ujjával próbálja kibogozni a gubancokat. Néha felkiáltok, húz, pedig nem húz, nagyon óvatos. A bejáratnál előveszi a sapkákat, a fejünkre nyomja őket. Ha nem hozná el, otthon hagynánk. Mikor hazaérünk, anyánk még mindig nincs otthon.

Apám nem feledkezik meg a házassági évfordulójukról. Elvisz engem és a bátyámat a virágáruhoz, mindhárman adjunk neki virágot. Kiválasztunk egyet-egyet, hazafelé apánk beterel minket a sarki kiskocsmába. Leülünk a bárhoz, segít felmásznom a magas bárszékre. Nem ér le a lábam, himbálom, néha belerúgok a bátyámba véletlenül. Ő ilyenkor mindig visszarúg véletlenül. Apánk azt mondja, viselkedjünk, nekem almalét kér, a bátyámnak kólát, magának pohár Arany Ászokat. Azt mondja, siess, Tibikém, hamar haza kell érniünk. Tibike siet, ad alátétet, ráteszi a poharat. Mire megiszom az almalét, ő is megissza a sört. Fizetünk és megyünk, apám egyik kezében a virág, a másikban a kezem. Amikor átmegyünk az úttesten, azt mondja a bátyámnak, fogd meg a húgod kezét, de ő elfintorodik, nem fogja meg, helyette a karjába kapaszkodik. Otthon a virágot anyánknak adjuk, aki ilyenkor eljártssza, hogy meglepődik. Hozzad vakon, némán is etalálnék, mondja neki apám. Anyám elmosolyodik, a rózsát, a liliomot és a nárciszt vázába teszi. Kedves, halk hangon azt mondja, még szebb lenne ez a piros rózsza, ha nem lenne sörszaga. Megszagolom magam, sörszagom van-e nekem is, de nem érzem. Nem tudom, hogy apámnak azért vörös a feje, mert elpirul, vagy azért, mert bejöttünk kintről, és itt meleg van. Anyám kedves, halk hangon szidja, tudom, neki itt ma nem lesz ajándék. Három nap múlva, amikor megszagolom a csokrot, más a víz szaga. Poshadt, naponta kéne cserélni a vázában a vizet. Anyámnak nincs ilyenre ideje. Amikor esténként hazajön, örül, hogy két-három órát velünk lehet, a vázáról, benne a poshadt vízről, megfelelkezik.

Anyám munkahelyére megyünk, karácsonyi parti, azt mondja, lesz pogácsa, torta, almalé, amit csak szeretnék. Kivételesen az ő kezét fogom, ő fogja az enyémet, apám a bátyámét, a bátyám az apámét. Anyám megengedte, hogy csillámport rakjak a szemhéjamra, ettől úgy érzem, szép vagyok, hogy először nem hazudik, amikor azt mondja, szép vagyok. Ő nem festi magát, csak a szájára tett piros rúzsot, kevés csillámport a szemhéjára, hogy lássák, ő az anyám, én meg a lánya vagyok. A buszon azt játszuk, ő én vagyok, és én ő, egymással szembe fordulunk az ülésen, utána, bármit csinálunk, mintha tükör lenne. Picit oldalra fordítom a fejem, kinyújtom a nyelvem, ő is oldalra fordítja, kinyújtja. Csücsöríték, csücsörít. Jobb lábammal lépek le a buszról, ő is. Korán érkezünk, még csak páran lézengenek a teremben. Leülünk egy asztalhoz, apám első útja a bárpulthoz vezet, nekem almalét, a bátyámnak kólát, anyám édes szájának féledés

vörösbort, magának egy pohár sört hoz. Most anyám nem szól, karácsony van, koccintunk, apám azt mondja, ilyenkor annak a szemébe kell nézni, akivel épp koccintunk. A szemébe nézek, anyám szemébe nézek, aki ugyanúgy visszaéz rám, a bátyám szemébe nem nézek. Telik az idő, megérkeznek a kollégánők, csak nőekkel dolgozik, alig akad egy-két férfi. Apám örül, így nem kell egész este mellette hesszölnie, többször is a bárpult-hoz megy, nem tud megállni egynél vagy kettőnél. Anyámnak nem tűnik fel, csak akkor, amikor leborul a székről. Félreültem, semmi, semmi baj, csak félre, félreültem, mondja. Anyám segít neki felállni, a homlokán a ránc mély, ránk néz, mit csináljon, és azt látja, félek, nem tudom, azért félek-e, mert apámért aggódom, hogy ne legyen baja, vagy érte, hogy elsíri magát, pedig sosem sír, vagy magamért, hogy mit fogok csinálni, ha apámnak baja lesz, és anyám sír. Összeszed minket, elindulunk haza, nem tudja fogni a kezemet, én sem az övét, mert apámat kell tartania. Páran megkérdezik, hazavigyenek-e minket, azt feleli, nem kell, köszöni, egyedül is boldogulunk. Apám hazafelé azt súgja a fülébe, hozzád némán, vakon is etalálnék, anyám csak annyit mond, hozzám sehogyan se találj el többé.

Félek, el fognak válni. Anyám sokat vitatkozik apámmal kedves, halk hangon. A szobánkban vagyunk a bátyámmal, de hallom a háttérből, megváltozik a beszélgetésük hangneme a nappaliban. Anyám kedves, halk hangon a függőség szót használja. Többször egymás után, mindig előkerül, apám és a függősége. Akkor kezdek el félni, elválnak, amikor anyám hangosan kiabál vele, de apám leinti, bedől az ágyba, ő pedig egyedül marad a mérgével. Sarkát ilyenkor a padlóhoz veri, miközben járkál fel-alá a lakásban. Apámat nem, csak az alsó szomszédot veri fel, aki egy seprű nyelével feldörömböl. Feljönni, bekopogni nem mer. Ha nem köszönünk neki előre a lépcsőházban, nem köszön. Ha köszönni kell, anyám megszorítja a kezemet. Néha rossz embernek köszönök. Félek, el fog válni apámtól, mert már nem kedves, halk hangon szidja. Feleslegesen félek, apám meghal, ezért nem válnak el soha.

*

Menjünk uszodába, mondom anyának. Nem akar. Ūl a tévé előtt, nézi a Hallmarktót, ahol mindig filmdrámák mennek. Anyám szereti a filmdrámákat. Néha három, négy filmet is megnéz egymás után. Ilyenkor a nap végére megfájdul a feje, megkér, menjünk el sétálni, hátha akkor elmúlik. Elmúlni nem múlik el, de segít. Azt mondja, nem a séta segít, hanem az, hogy velem sétál. Belém karol, megyünk pár kört a háztömb körül, integetünk az öreglányoknak a padon, megsimogatjuk Marcsit, a szomszéd tacsokóját, aki mindig lehugyozza anyám kertjét. Panelban lakunk, de van egy kicsi kertje, éppen az ablaka alatt. Emma nénié volt, de amikor meghalt, ő gondozta tovább a nárciszokat és a rózsabokrot. Emma néni azóta élt a panelban, mióta megépült. A férje már harminc éve meghalt, de még mindig az ő neve van a bejárati ajtón és a postaládán, nem Emma nénié,

aki minden délelőttjét kint töltötte a tizenöt négyzetméteres kertben. Nagyon szerettem, de amikor meg akartam ölelni, csak két másodpercig hagyta, utána ellökött. Nem szeret ölelkezni, mondta anyám, ha valaki nem szereti, ne ölelgesd. Amikor meghalt, anyámnak nem volt szíve magára hagyni a kertet. Mégis-csak az ő ablaka alatt van, neki illene gondoznia. Nem ment ki minden délelőtt, csak hétfévente, estefelé, amikor már eltűnt a nap az orvosi rendelő mögött, de még világos volt. Amióta leszálalkolták, nem megy ki kertészkedni, a gaz már térdig ér.

Mindig emlékeztetnie kell, mikor született apám. Tudom, hogy valamikor januárban, de a napot képtelen vagyok megjegyezni. A halálának az idejét pontosan tudom, azon már ott voltam. Szívesen ott lettem volna a születésénél is. Ők ott voltak, amikor megszülettem, látták, én látom, ahogy meghalnak. Apám halálának évfordulójára anyám már pár nappal előbb készülni kezd. Magában készül, nekünk semmit nem mond, de látszik rajta, csupa feszültség, mintha apám még egyszer meghalhatna. Aztán még egyszer és még egyszer, minden évben újra. Egyszer az évfordulón azt mondta, idén lenne negyvenhárom éves. Eddig csak két év volt közöttük a korkülönbség, most egyre nő, apám negyven éves, anyám negyvenhárom, negyvennégy, negyvenöt és így tovább. Anyám sokat számol. Én úgy számolok, hány évet éltem már nélküle, ő úgy számol, most hány éves lenne, ha nem hal meg, hány év közöttük a korkülönbség így. Azt is számolja, hány éve özvegy. Így kell gondolnia magára, hogy özvegy. A bátyám is biztos számol valamit, de anyám szerint a bátyám olyan, mint egy csukott ajtó. Hiába kopogunk, dörömbölünk, nem enged be. Nem tudja, ő is ilyen, folyik befelé a szomorúsága. Tartja magát előttünk, boldogul, boldogulunk egyedül. Én hagyom, hogy kifolyjon a szomorúságom, de csak egy kicsit, amennyire még mindannyian el bírjuk viselni. Ha sírok, ő is sír. Ha csak egy kicsit sírok, akkor még vissza tudja tartani. Amikor a bátyám nem sír, akkor egy kicsit jobban sír.

Minden évben kimegyünk legalább egyszer a temetőbe, anyám azt szereti, ha többször. Sokat kell sétálni, fél óra, mire odaérünk apám sírjához. Hármásban megyünk, én értetlenkedem, de hallgatok (mi a francért kell megint kijönni, úgysem ez számít), a bátyám értetlenkedik, de nem hallgat. Hangosan puffog, belerúg egy-egy nagyobb kőbe, szándékosan belelép a pocsolnyákba (jobb dolga is van, mint ide járkálni, különben is fél éve voltunk, neki ma focimeccse lesz). Anyám azt mondja, kamaszodik, ezért ezt most elnézi neki, de azért fogja be. Mire apám sírjához érünk, elmúlik a haragunk, olyan hosszú az út. Kisétáljuk. Se hangosan, se hangtalanul nem puffogunk, a bátyám hoz tiszta vizet a vázába, ez újabb négy perc séta, de most nem baj, én a kisseprűvel tisztítom meg a fehér sírkövet, anyám meggyújtja a mécesest. Néha ellopják a mécesesünket, ezért mindig hozunk magunkkal újat. Most nem lopták el, a piros tartó ott van a sír lábánál, ahol legutóbb hagytuk. A bátyám visszaér a vízzel, beletesszük a vázába a hozott virágot. Álldogálunk. Én toporgok, nem tudok mit kezdeni magammal, körbenézek, a feliratokat olvasom a sírokon, apám egy csomó öreg férfi és

nő között fekszik. A bátyám sem tud mit kezdeni magával, pár percenként megkérdezi, mennyi az idő, a percekben pedig kápirgálja a földet. Mi van, ki akarod ázni apádat, szól rá ilyenkor anyám. Apám neve alatt meg van hagyva egy kis hely, éppen odafér egy név és két évszám. Anyám azt nézi, odaképzeli a nevét és az évszámot. Én is ezt csinálom, a második számnak próbálok valami nagyon messzi évet elképzelni, 2040-et, akkor lenne nyolcvanvalahány. Amikor megérkezünk, és amikor elmegyünk, anyám megsimogatja a sírkövet. Amikor még nem sírkő volt itt, hanem fejfa, azt is megsimogatta. Zavarba jövök, mert ő nem ilyen. Nem szeretjük, ha az utcán kell búcsúzkodnunk, rám szól, ha sírok egy buta film végén, ha amiatt sírok, hogy nincs kibékülés a film végén. Szerinte feleslegesen sírok. Most meg simogatja a sírkövet. Anyám ilyen giccsesen szereti apámat.

Megint bekopog Laci, a felső szomszéd. Laci mindig bekopog, akármit csinálunk. Túl hangos a zene, nem köszöntünk elég hangosan, viháncolunk a ház mögötti udvaron. Anyámmal akar beszélni, mondja, amikor ajtót nyitok. Senkit nem engedhetek be, az ajtót sem szabadott volna kinyitnom, anyám majd megkérdezi, belenéztém-e a kukucskálóba, mielőtt kinyitottam. Azt fogom mondani, igen. Kihívom, bemegyek a szobámba, nem csukom be az ajtót, résnyire nyitva hagyom. Jön befelé a kicsi résen a lépcsőház dohos szaga, szagolgom, közben hallgatózom, mit mond Laci. Laci szerint anyámnak meg kéne nevelni a gyerekeit (minket), nem tudják, hogyan kell kulturáltan viselkedni (nekünk), apa kéne, egy erős példakép, egy erős atyai kéz ezeknek (nekünk). Miután befejezte, anyám annyit mond neki, ha nem akarja megtudni, milyen az erős anyai kéz, akkor kotródjon vissza a karótnyelte feleségéhez. Nagyon büszke vagyok, amikor rácsapja az ajtót. Rázárja a felső, aztán az alsó zárat is, elindul vissza a szobájába. Bemegyek hozzá, rágyújtott egy cigarettára. Amikor benyitok, feláll, az erkélyajtóhoz lép. Ideges, remegteti a lábát, a két szemöldöke között a ránc elmélyül. Nagyon vigyázni kell egy visszautasított férfival, mondja.

Anyám azt hiszi, nem tudunk apánk szétrobbant májáról. Ő csak bort iszik, azt is szigorúan hetente egyszer, maximum kétszer, egy, maximum másfél decit. Vöröset, féledeset. Apám heccelte miatta, heccelte az édes szája miatt, az igazi bor száraz, ezt mindenki tudja. Anyámat nem érdekli, mit tud mindenki. Azt mondja, szerencsés alkat, mert nem hajlamos a függőségekre. Amikor szóba hozom a cigit, semmit nem mond. Ha sokáig nem tágitok, felhossa nekem a mogyorós csokoládét. Nem tudok rendesen érvelni vele szemben, a mogyorós csokoládé miért más, mint a cigaretta. Győz, de ha nem győzne, az se számítana, ő az anyám, nem szólhatok rá, ha dohányzik. Azt is mondom, a műtét után ügyesen leszokott, mennyi is volt, kérdezem. Hat hónap, válaszolja. Mióta visszazokott, annyi változott, hogy nem a lakásban dohányzik, hanem kimegy az erkélyre. Kivéve, amikor nem megy ki, mert elfelejti, hogy már az erkélyen dohányzik.

Anyám kicsit meghízott. Elsétálunk a turkálóba, sokat válogatunk a ruhák között. Tavasz van, ő pedig izzad, a halántékán

folyik végig az izzadság. Olyan ruhát keresünk, amiben nem látszik. A poliészter nem szellőzik. Poliészter kizárva. A vászonruha nehéz, bántja a bőrét, nem tudja cipelni. Vászon kizárva. Az egyszerű, világos ruhákban látszana az izzadság a hátán, a hónalján, a derekán. Egyszerű, világos ruhák kizárva, akkor is, ha ezeket szereti. Meg kell tanulnia praktikusán öltözködni, nem úgy, ahogy szeretne. A nők megbámulják, de figyelnek, észre ne vegye. Rám nem figyelnek, látom, ahogy nézik a kendős fejét. Anyám negyvenes, nem ötvenes vagy hatvanas. Biztos arra gondolnak, nekik is van gyerekük, mi lenne velük, ha rákosak lennének. Ha kihullana a hajuk, és kendőt kéne kötni a fejükre. Biztos azért festi ki ilyen erősen a szemét is, mert a szempillája is kihullott. Akkor nagyon erős kemoterápiát kaphat, biztos komoly a baj. Ilyenkor minél csúnyábban nézek rájuk. Nem akarom, hogy észrevegye, nézik. Páran rám néznek, elfordulnak. Válogatunk a ruhák között, én megyek jobbról, ő balról, közepén találkozunk. A legtöbb ruha poliészter, sokáig keresünk, míg olyan felsőt találunk, amiben öt százalék poliészter vagy poliamid sincs, és elég mintás, hogy elrejtse anyám izzadságát. Összeszedünk párat, pamutot és viszkózt, neki utóbbi tetszik a legjobban, nagyon könnyű, nem karcolja a bőrét. Azt hazudom, jól állnak ezek a ruhák.

Fütyülni tanít. Megyünk hazafelé a piacról, egyik kezében a szatyor zoknikkal a bátyámnak, akinek a nagylábujja mindig kiszakítja az anyagot, anyám nem győzi venni neki a sportzoknikat, a másik kezében a kezem. Az egyik turkálóban vásárolt póló van rajta, bő, kicsit kövéríti. Nem vette fel a mellét, de nem látszik a póló alatt, hogy csak egy melle van. Izzad, de nem látszik a ruhán, jól vásároltunk. Elengedi a kezem, mutatja, hogyan kell fütyülni. A hüvelyk és mutatóujját beteszi a szájába, megfújja. Én is beteszem a számba a két ujjam, de amikor megfújom, nem történik semmi, csak fröcsög a nyálam. Nem úgy, megmutatja még egyszer. Még egyszer nem megy, halk susogás sem jön a számból. Egy idő után feladjuk, megint megfogjuk egymás kezét. Ő is a nyálással, én is. Nem zavar.

Anyám egyre kevesebbet főz. Nincs türelme a tűzhely mellett állni, lemenni a piacra, hogy olcsón megszerezze a húst, a krumplit, a zöldséget, és hazacipelni, egyik kezéből a másikba venni a nehéz szatyrot, otthon megdörzsölni a szatyor vágását a tenyerén, lassan múlik el a pirosság. Mi nem segítünk a bátyámmal, megszoktuk, anyánknak nem kell segítség. Anyánk egyedül is boldogul, anyánk négy éve egyedül boldogul. Mi ülünk és nézzük, ahogy boldogul. Máshogy számoljuk az éveket, mióta apánk meghalt. Nem csak azt számolom, hány éves vagyok, hanem azt is, hány éve halt meg az apám. Júliusban születtem, ő júliusban halt meg, csak tíz évvel később. Félek attól a pillanattól, amikor már többet éltem apám nélkül, mint apámmal. Amikor már tizenegyet számolok neki. Nem tudom, mi lesz akkor, talán elkezdek rohamosan felejteni.

Anyámat sosem tudnám elfelejteni. Szombat reggel kilenc óra, hallom, a lábát epillálja a konyhában. Nem kérdezem meg, miért a konyhában. Talán a fürdőszoba túl sötét. Anyám ilyen,

a konyhában főz, gyúrja a tésztát a süteményhez, és epillálja kéthetente lábáról a szőrt fél óráig, utána összesöpör, az összelapátolt szőrszálakat a kukába szórja, néha a szemetes mellé hullik pár szál. Nekem is megpróbálta egyszer, de sokkal rosszabb, ha másvalaki csinálja, nem bírtam végigülni, azt mondtam, hagyjuk abba. Miután végez először a bal, utána a jobb lábával, és összesöpörte a szőrszálakat a linóleumról, reggelit csinál. Tizen-négy éves vagyok, és anyám reggelit csinál. Szeleteli a kenyeret, megkeni, rak rá pár szelet téliszalámit. Kiülünk a konyhába, eszegetjük a szendvicset, ő a kenyér sarkát rágcsálja, de nem tudja megenni, inkább félreteszi, émeleg. Mindentől émeleg, tegnapelőtt volt kemoterápián.

Elkísérem. Többször kísérem el, mint a bátyám, aki egy csukott ajtó. Havonta megyünk, ott vagyunk pár órát, amíg lecsöpög a folyadék, közben egymással beszélgetünk. Mindig többen vannak a kórteremben, nem akarunk velük beszélgetni, egyikünk sem barátkozik könnyen, főleg nem egy kórházban, miközben anyám karjába be van kötve az infúzió. A nővérek sosem találják meg a vénáját, mindig többször kell szűrni, néha megkérlik, adja oda a másik kezét. Nézem az arcát, meg se rezzen. Nem tudom, ha nem lennék itt, akkor is ilyen arccal túrné-e a böködést. Azt mondja, én félek helyette is, rá van írva az arcomra, mennyire rettegek. Ne féljek, nem fáj, mindjárt túlvan rajta. Ilyenkor tényleg túl is lesz, mintha a nővért is megnyugtató a hangja, megtalálja a vénát, elkezd csöpögni a folyadék. Nem akarjuk, néhányan mégis beszélnek hozzánk, velük beszélgetni kell. Egy hatvanas néni anyámhoz fordul, milyen rák, kedves, kérdezi. Ő éppen a rákról nem szeret beszélgetni, azt sem szereti, ha kedvesnek, édesnek hívják, de aztán megmondja, mellrák. Pár év múlva úgy válaszol, tüdőrák. Nekem is, válaszolja a néni. Nemrég halt meg a férjürem, nem csoda, hogy belebetegedtem. Az unokáim sokat segítenek, de azért mégsem ugyanaz, sokat vagyok egyedül. Az orvosom is azt mondta, Komjáthy doktor-nő. Ismeri? Ő az én drága őrangyalom, azt mondta, még időben elcsíptük ezt a rákot, de azért kell ez a kemoterápia, csak hogy nyugodtak lehessünk. A fejemre beszélt, tegyem magam rendbe, tudja, kedves, lelkiileg. A rák egy lelki eredetű betegség, mindig ezt mondja. Én meg hiszek neki. Tudja, kedves, nem voltam jól, miután a férjem meghalt. Egyedül vagyok, mint a kisujjam, egy hatalmas házban. Meg kell tanulnom egyedül lenni. Bizony, meg kell. Anyám csak bólogat, mást nem is kell tennie, a néni beszélget magával. Mi közben a füzetemben amóbázunk, én álllok nyeresre. Nem tudom, jobban játszom-e, vagy enged nyerni. Miután lecsöpögött két tasak, picit pihenünk, aztán hazaindulunk. Előtte vagy utána a kórház büféjében rántott húsos szendvicset eszünk. Igazából csak én eszem, ő is kér egyet, de sosem eszi meg, csak a zsömlé belsejéből csíp egyet-egyet. Lelki eredetű betegség, mondta a néni.

Nem akar uszodába menni. Nincs messze, jól fog esni a víz, felfrissül tőle, győzködöm, de mindig nemet mond. Képzeld el, mondom neki, kellemes a víz, csak elsőre tűnik túl hidegnek, de aztán beleereszkedünk, a testünk megszokja. Az uszodában min-

den nyugodt, kék és fehér, mindenki csak a saját karmozgására figyel és a medence szélére. Az egyik szélső sávban úsznánk, bár-mikor megkapaszkodhat a medence szélében, figyelheti, ahogy a kicsapódó víz eltűnik az elvezető csatornában. Van úszósapkája is, feltesszük, senkinek nem fog feltűnni, hogy nincs haja. Az öltözőben majd eltakarom a nagy törülközőnkkel, senki nem fogja látni, hogy nincs melle. Ha úszna egy kicsit, nem kell sokat, csak egy kicsit, elmúlna a fejfájása, aludni is jobban tudna. Utána melegszendvicset ennénk az uszoda büféjében. Már nem Teri néni adja a szendvicset, hanem a lánya, az ő nevét nem tudom. Nincs messze, odafelé is, visszafelé is sétálnánk. Gyere, anya, menjünk uszodába. Anyám nem akar, azt mondja, nem a haja, nem a melle miatt. Nem tudna egyedül kimászni a medencéből, hiába van ott a létra, nem tudná felhúzni magát. Én csak tizenöt éves vagyok, nem vagyok elég erős hozzá, hogy kihúzzam anyám hetvenöt kilós testét, ha nem tudna egyedül kimászni. Ezt ő mondja, nem vagyok elég erős, én, a lány, hogy kihúzza a medencéből őt, az anyát.